

ICOANA A VREMEI

Prețul Abonamentului

Pe an . . . . . Lei 10
Pe 6 luni . . . . . " 5

In Străinătate Lei 12

PUBLICAȚIUNEA SEPTEMĂNALA

A P A R E D U M I N I C A

SUB DIRECȚIUNEA

UNUI COMITET

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

STRADA VIȘINILOR No. 15

BUCUREȘCI

Domnii cari primesc două numere consecutive fără a le înapoia se vor considera ca abonați.

ASUPRA ARTEI

Suntem aproape de zorile unei noi epoci artistice.

Amurgul răposatei arte a fost grozav de urit... Copiii ei s'au zbatut din toate subretele lor forțe, ca să și întărească armele de luptă, dar mediul în care s'au născut a fost prea aspru pentru ei, copii sclimonosiți și anemici, ca să nu se stingă, ca niște specii intermediare, în grozava luptă pentru trai. Se aștepta instrumente mai sănătoase, harfe cu sunete mai pline și mai adevărate, care să îmbărbăteze inimile, să ne arate viața în toată complexitatea ei... Și așteptarea asta n'a fost zadarnică. Semnele s'au arătat.

Un curent de viață nouă a început să însuflețească harfele, pânzele, penelele și daltele artiștilor... Și dacă mai sunt dintre aceia cari iau răsăritul drept amurg, apoi efectele producțiunilor lor, fie cât de puternice pentru moment, se vor întuneca treptat sub razele puternice ale noului soare.

Și nu e nefirească schimbarea aceasta de tranziție a artei. Dar pentru a se lămurii mai bine chestia — și aceasta o facem pentru acei cari n'au voit încă să înțeleagă, ori că, deși înțeleg destul de bine ce s'a spus și ce spunem și noi în această privință, dar un ce tălcit li oprește de a se despărți de aceia ce le-a fost așa de drag până acum și de care o mare parte din viața lor a fost strins legată; zicem, pentru a lămurii mai bine această chestie, vom cânta să arătăm ce este arta și ce rol are ea în dezvoltarea morală a omenirii.

Nu mai începe îndoială că un artist trebuie să aibă neapărat un ideal comun cu al unui politician sincer și convins de pildă, sau cu al orî căruia alt luptător, care își are ca ideal mersul înainte al omenirii. Inșă marea diferență ce pare a fi, între artist și semenii lui, este deosebirea sistemului de luptă. Căci ce este artistul?

Dacă ne-am lua după teoriile metafizice, am zice că artistul e o ființă supra-omenească, inspirată din altă lume cu totul străină de aceia în care trăește, și a venit între noi numai ca să ne vițmească cu imagini de prin stele, din lumi rătăcite, cu fantazia lui, așa de puternică, a lucrărilor și-a clădit palate negrăit de frumoase... N'am voi să o mai lungim cu metafizicismul că știm bine unde duce el. Chestia asta s'a lămurit de atâtea ori. E destul să știm că teoria aceasta 'și-a trăit traiul numai ca o simplă teorie: ea n'a putut fi transformată într'un adevăr. Să presupunem însă că misiia artistului ar fi într'adevăr așa cum o zic partizanii metafiziceii, ca să ne ridice prin lumi vizate, sau să ne cânte propriile lui sentimente egoiste... Nu-i vorba ridicarea aceasta în lumi fantastice, ca să uităm pe o clipă patimile și suferințele care se frământă ca o mare infuriată sub noi și să ne ridicăm de-asupra în lumi nevăzute, în domeniul fantaziei, ar fi frumoasă pentru un moment... Dar te întreb, artistule, intru cât contribuiești tu, prin asemenea artă, la emanciparea fraților tăi de jos, care sufăr, și care de la tine așteaptă îndrumarea pe o cale mai bună către un liman mai sfânt și mai frumos!

Arta nu este de cît o zugrăvire exactă a lumii din afară, dar o zugrăvire măiastră, așa încât cea ce a produs artistul să fie un colț adevărat de lume și viață. Și să presupunem că artistul a luat să zugrăvească o parte rea și putredă a societății... Prin talentul lui, prin puterea lui de zugrăvire, ne prezintă adevărul

asa de ingrozitor in cât ne cutremurăm de realitatea lui și, printre unii din noi, ar trezi chiar energia de a lupta pentru înlăturarea lui.

Așa dar, când societatea in care trăește artistul e aproape un cadavru înțesat de paraziți, când din toate părțile nu auzi de cât un plâns sfișietor de mizerie, glasuri înăbușite de spectrul hidos al foamei, când vezi toată larma asta de glasuri confuze și desperate care, insetate de un liman, se zbat aproape fără nici o rază de nădejde: când milioane de vieți sesting fără adăpost și fără hrană,—intr'un veac unde gindirea omenească a adus mijloace cari să înlesnească lupta pentru traiu cu natura, iar nu lupta dintre om și om.. — tu, artist, stai deoparte și ne spuî visele ori nostalgiile tale de mormînt?... Vai, dar tu nu ești ca noi: pe tine te-a inzestrat firea cu o organizație mai deosebită, in tine vibrează niște coarde mai fine, urechea ta poate prinde mai lămurit ecoul ăsta in care se răsfringe toată jalca și plânsul unui neam întreg de obijduiți! De ce să nu'i ascuți? De ce să nu incheși plânsul lor in graiul tău sfînt și nepieritor?...

Poate e drept să ai și momente de acelea când pe tine, suflet avătat, te cuprînd un dor nebun de o liniște eternă, de Nirvana... Poate, in truda nesfirșită a sufletului tău, 'ți-ar plăcea mai mult să ne spuî cât de tihnit ai dormi sub un teiu, la marginea unei ape cântătoare, in pacea blândă a amurgului... Te credem. Și in noi se deșteaptă câte-odată o asemenea nostalgie vagă. Dar cât de măreț ai fi atunci când ți-ai socoti viața legată de a tuturor celor-l'alți cari sufer,—și cari sufer poate mai mult de cât tine!

Negreșit că aci nu pomenim de aceia cari fac din pesimismul lor un decadentism degradator: vorbim numai de aceia care simt și își exprimă sincer ceia ce simt, fie decepționiști, fie și mai in bine crezători.

Am spus la începutul acestui articol că o nouă epocă artistică e destul de firească.

Societatea actuală nu mai poate sugera unui adevărat artist aceleași senzații pe care le sugera acum patru-zeci de ani. Sunetul unui buciun nu'l mai afundă acum intr'o visare vagă, ci in cântecul acela el citește alt-ceva mai atingător, mai plin de viață: e doina sfișietoare a unui neam pribeag și nenorocit care in sunetul acela de buciun n'a pus de cât jalca adevărată a mizeriei lui, mizerie pe care artistul a început s'o priceapă.

Și aceasta este arta care ne trebuie acum.

La noi, căți-va scriitori de talent ne-añ dovedit că mizeria acestei societăți e destul de mare, ca să nu le atingă coardele inimii... și bătăile sufletului omenesc să nu 'i preocupe mai mult de cât nostalgiile vagi.

Negreșit că ineptiile la noi apar cât de dese; dar acestea nu ne preocupă. E destul că puținii scriitori de talent pe cari ni avem, deși stăpăniți încă de acel decepționism caracteristic veacului, totuși au început să se pătrundă de marile principii moderne și să 'și umple intru-cât-va sufletul și de „viața celor-l'alți“.

N. Sorin.

IN APUS...

*El s'a dus, visătoarea mea Clară!
Intr'o noapte senină d' April,
Inecat în durerea-î amară
De prieten 'și-a luat o vioară
Și s'a dus, visătorul copil!*

*A plecat către lumi apusene,
De furtunele vieții răpit...
Tot amarul îi picură 'n gene,
Și pe strune îi tremură-alene
Plânsul visului stins, risipit...*

*Traiu lui e pustiu, ca mormîntul:
Un orfan rătăcit și stingher!
De plânsori îl usucă doar vîntul;
Căpătăii el își are pămîntul
Și de-asupra—o pânză de cer.*

*Dar în sufletul tău e—o lumină:
Chipul lui—ca 'ntr'o noapte un far;—
El e-o floare pe-o veche ruină,
E o notă duioasă și lină
Intr'un cântec pustiu și barbar.*

*El e-un vis dintr'o noapte cu lună,
Și-î icoana din sufletul tău...
Ca pe-un Christ îl iubesti tu, nebună!
Toată viața îți pare-o furtună
Ș'o eternă părere de rău....*

*Ș'acum plîngi, visătoare copilă,
Că te doare în suflet de el...
Și de el și de tine ți-e milă:*

*Ai visat-o sublimă idilă
Intr'un secol sublim, dar mișel !*

*In Apus sunt morminte deschise
Pentru inimă curate ce simt !
In apus sunt palate ca'n vise ;
Dar sunt patimi de veacuri închise
Sub un cer mizerabil si strimt !*

*In Apus, bogății nesecale
Se adun ; dar nu poți să le-atingi !
Milioane de vieți ruinate
Se sting, vecinic pe drumuri uitate :
E zadarnic de strigi scut de plângi !*

*Și zadarnic e plânsul tău, Clară :
El s'a dus pe vecie, s'a dus . . .*

*Inecat în durerea'i amură
De prieten 'șt-a luat o vioară
Ș'a plecat pentru veci, — în Apus !*

Niculae Timiraș.

LUIZA

Sint acum câți-va ani. Era eamnă. Menageriile, panoramele, circurile, teatrele, toate care mai de care își anunțau pe fie care și reprezentațiile, prin diferite feluri de afișuri, unele mai bătătoare la ochi de cât altele, căutând să atragă în ele tot mai multă lume din lumea marelui Paris.

Era aproape o lună de zile de când un afiș ilustrat al unui circ atrăgea mai mult de cât altele curioasa privire a trecătorilor. Causa era că acest afiș anunța cam de trei ori pe săptămână debutul D-rei Luiza Young, acrobată de primul rang, care se angajase în trupa acestui circ.

Seara fixată pentru debutul D-rei Luiza Young, anunțată de atâta vreme, sosi. Un sfert de oră după deschiderea circuitului, și nu mai era nici un loc gol. Toate locurile erau complect ocupate de lume. Primele acorduri de vioară, înfiorate, sburau prin lumina tremurătoare a lampelor electrice, amestecându-și sunetul lor cu foșnetul de rochii, de haine, cu murmurul de glasuri, cu freacățul ușor produs de mișcarea unei lumi stăpânite de nerăbdare.

Cel din urmă sunet de marș muri în spațiul luminat al circuitului. Se făcu o pauză, apoi or-

chestra începu a esecuta un alegro în sunetul căruia intră în salturi mortale un călăreț arab, urmat de un frumos armăsar de rasă. În pocnet de biciu și sunet de muzică armăsarul alerga în arenă, iar pe părul sclipitor de negru arabul, în picioare, părea un demon din infern. După terminarea grelelor producții ale acestuia, muzica tăcu, se făcu iarăși o pauză, după care trebuia să apară Luiza Young. O rețea se întinse repede în arenă. După câte-va minute orchestra începu valsul, în sunetul căruia apărură acrobata.

Un freacăț viu; o mișcare generală se produse între spectatori și un potop de aplause umplu circuitul cu sunetul lor de tunet. În arenă, Luiza Young, apărură ca o vedenie albă, ușoară și fermecătoare.

Inimele băteau înfiorate, ochii tuturor o priveau mirați, și toți erau nedumeriți, tuturor li se părea că ea a răsărit în arenă așa, ca prin minune: Atât de ușoară și repede era aparițiunea ei! Se asvêrli repede în rețea; un braț dulce, rotund și alb ca zăpada înalță în sus la un trapéz, ce o ridică în aer. În lină-i înălțare, mlădioasele și dulcele forme ale corpului ei întreceau în frumusețe și în perfecție formele unui chip laiat în marmură de dalta unui geniu. Prin spațiul circuitului plin de lumină, sunetul valsului esecutat de orchestră împrăștie nevăzute valuri de armonie, tăinic îmbătate de o dulce și negrăită voluptate. La înălțime amețitoare, sus, pe sârma ce în tremurătorul joc al luminei electrice părea din când în când un fir de peteală argintie, în tricoul alb, cu o mare stea îndiemantată, pusă în păr de-asupra frunței, cu brațele încrucișate, ritmic pășind, ca o albă, frumoasă și dulce vedenie, ca o intrupare din altă lume, ea trecea pe sirmă ca plutind în aer. Ochii tuturor o priveau cu nesăț și mirare, gândul și sufletul tuturor era îmbătate de farmecul ei, iar tunete de aplause acoperău la dese intervale armoniosul sunet de vals. De sus ea zămbia și trimetea jos, lumii, o salutare, un grațios zămbet . . .

Câtă lume, o, câtă lume n'a crezut că acele zămbete sunt o manifestare a mulțumirei sufletului ei! Câți n'au crezut-o fericită, vedând-o admirată, sârbătorită, plutind în lumină și aplause! Câți nu i-au invidiat viața ei cu o aparentă fericire!

Li s'au părut multora că acest fel de viață e frumoasă; ei nu știau că moartea și viața

acesta sunt despărțite doar de o clipă! Numai ea și cei ca dânsa știaă traiul acestei vieți! De câte ori, umblând prin oraș, se întâmpla să vadă în curtea vre unei case particulare, în curtea unei școli sau a vre unei căzărni trapeze spânzurate în aer, îi deștepta o dureroasă aducere aminte, și o făcea să 'și vadă mizeria unei vieți primejduită pentru o mizerabilă existență! Chiar acum, când plutea în aer și lumină, impresurată de ropotul de aplauze și sunete armonioase, când se simțea mai admirată de lume, sërmanul ei suflet tremura în durere, gândind la viața ei și la sfârșitul așa de trist și de îngrozitor al tatălui și al mamei sale...

Își aduce aminte — era mică când tatăl ei făcea parte din trupa unui mare circ din Londra. Cât o impresiona pe ea atunci producțiunile tatălui său!

Acum, de sus de pe sârmă, cu dulcii ei ochi albaștri, vede trapezele atârinate în aerul luminat și își amintește ca de ceva de ieri, acea seară... când tatăl său, în tricot verde, înfirat cu aur, fantastic ca o nălucă, cu trapezul în mâini sbura prin aer. Toate acestea îi fulgeră prin minte într'o clipă... Îi vede cum, în grindina bătăilor de palmă își reia sborul în aer, și... un răcnet puternic... un sunet greoiu ca de lut..., par'că o cutremură, ș'acum... Tatăl ei cazuse! Când l'au ridicat de acolo numai era de cât o diformitate oribilă, fără creștetul capului, zdrobit, cu membrele rupte și scaldat în sânge. Acestea erau tristele aduceri aminte care i se dădeau atunci, într'o clipă, despre tatăl său.

În timpul acestor amintiri ea, sus, în vîzul tuturor, esecutase patru părți din dificilul, complicatul și originalul ei joc. Acum începuse a cincea parte cu care de regulă 'și sfârșia jocul. Era un joc de cuțite. De jos i se asvêrli un toc de cuțite de oțel, albe și lucii.

Cu fața ridicată în sus ca în rugă, cu un genunchiu pus pe sîrmă, cu o măsură exactă de timp, acum ea asvêrle și prinde cuțitele, cart în lumina tremurătoare, de-asupra capului ei, par', acum nișce scânteeri, acum nișce fire de lumină, nișce bucăți de fulger care nu se îndură par'că să 'i atingă fruntea.

În aplausele frenetice, ce ca un potop năvăliau în aer, în abitudinea ei rece, și, în aparență linișcită sufletească, cu micile și dulcele ei mâini albe, prinde și asvêrle fulgere par'că. Toți

o cred mulțumită, îmbătată de aplause și de admirație, pe când ea se simțea așa departe de acel pîrcitor sgomot de bătăi de palme, de admirația acelei lumi, care își făcea o plăcere nespusă, din primejduirea vieții ei.

Mizeria acestui traiu îi apăru și mai grozavă acum. Lumina lămpilor electrice din sală îi făcea atîta rău! I se părea un cimitir spăimîntător; iar sunetul armonios al orchestrei îi făcea impresia unui cântec trist de înmormîntare! Și imaginea trecutului mort i se desfășură în minte așa de clară, numai într'o clipă! își amintesc de mamă-sa pe care a cunoscut-o așa de puțin și așa de în vîrsta copilăriei, în cât imaginea ei, nu 'i mai apare de cât ca un chip impresurat de negură. Iar tot ce știe exact despre dânsa era ceea ce îi istorisise tatăl său. Și această istorisire o aude acum, într'o clipă, așa de deslușită, -- și cuprinsul ei, îi cade ca o greutate enormă pe inemă!

Iată această istorisire:

„Amândoi zicea ei, făceam parte din trupa unui circ care, în treacăt spre Petersburg se opri pentru o serie de reprezentații la Varșovia. Acolo directorul fu rugat de comună să aibă bună-voință și compătimirea, de a da două reprezentații în beneficiul unor incendiați. Seara sosi. Mama ta, 'mî-aduc aminte și acum, eși în arenă ea de obicei sprintenă și ușoară, în tricot alb, cu un mare trandafir în piept, cu cravașa în mână și repede punînd piciorul în palma unui jocheu se avîntă pe calul care o așcepta în arenă. În picioare, pe pîrul luciu și alb ca zăpada al calului, ea juca alergînd în arenă, în tactul unei polei. Trei clovni, suiți pe butoac puse la egală depărtare unul de altul, țineau de câte un cerc mare de fier, de care erau fixate unul lângă altul cuțite ale căror vîrfuri erau întorse spre centru. Mama ta trebuia, din goana calului, să trecă prin ele... Îmi amintesc cu ce repeziciune și îndemnare trecu prin întaiul și al doilea cerc: la al treilea cerc însă, vrînd să treacă, vîrfurile unui cuțit se infipse în catifeaua ce 'i stringea mijlocul, iar cercul fu smuls din mîna clovnului de puterea sborului ei.

Cu cercul animat de dânsa, confuzionată de acest accident, căzu de pe cal jos, unde se strîpunsese îngrozitor de cuțitele din cercul pe care nu avu vreme să 'l scoată după dânsa. Însânge-rată am scos-o din arenă: i s'a dat îngrijiri

dar au fost zadarnice: peste trei săptămâni a murit în spital..."

Aproape era să și sfârșească jocul, când un scârțait s'auzi la capătul sârmi. Un răcnet eși de odată din mișcări de piepturi după care Luiza fu ridicată de jos, rece și nemișcată ca un cadavru...

Directorul cercului eși imediat spre a liniști lumea, spunând că accidentul petrecut crede a nu fi de un caz mortal, și represiunea își urmă cursul până la sfârșit...

* * *

Trei luni în urmă, pe poarta unui spital, sprijinită în cărjă, eși o femeie, tânără încă, dar pe a cărei față slabă și palidă se putea ceti o grozavă și chinuitoare durere. Eșită în stradă, se uită nehotărîtă împrejur, se gândi mult ca și cum ar fi luat o hotărîre și se îndrumă în susul stradei. Intristată, încet pășind, prin geamurile prăvăliilor văzându-și umbra mișcându-se șchioapă și nenorocită, lacrimi fierbinți îi udă ochii și oftări crude și dureroase îi mișcări pieptul. Din când în când oprindu-se spre a se odihni, ea privea acum această lume cum împrejurul-i furnica nepăsătoare de durerea ei. Cui trecea pe lângă dînsa? ... Și cu toate acestea nimeni n'o întreba ce are, de ce dureri suferă, nimeni n'o întreba nici de-i e foame, nici de-i e sete, nimeni nu se interesa dacă are adăpost măcar pentru o noapte. Ea privea această lume fără să înțeleagă de ce e atît de nepăsătoare la durerea altuia. În mîntea ei nu apărea deslușit că această nepăsare e datorită faptului că în lume un foarte mic număr de oameni față cu mulțimea, fiind orbiți de fericire, nu mai pot vedea durerile altora; iar alții, prea chinuți, prea amăriți de propriile lor dureri, nu mai pot să vadă și pe alții în nenorocire. Privind așa în nescire, odihnindu-se mereu, îngîndurată, trece prin stratele pline de lume, surdă la larma, la sgomotul asurzitor, ce vîia împrejurul ei... Încet și tristă, cu gîndul tîocuit de grijă, din stradă în stradă trecînd, se îndreptă spre cercul, care acum căte-va luni atrăgea în el o mulțime de lume...

Aproape spre scară, cu mari dureri și oboseli, ajunse acolo unde cu căte-va luni în urmă era sîrbătorită și admirată de mulțime! Când o văzură tovarășii și tovarășele vieții ei de mai înainte, lipsită de picior, slabă și aproape de ne-

cunescut, unii începură s'o plîngă, alții, făcîndu-i curaj, căutau s'o mai mîngăie, doar i-ar mai alina suferințele! Văzînd-o în complectă lipsă de subsistență toți se grăbiră s'o ajute cu căte-ceva. Directorul cercului din trupa căruia făcuse parte Luiza, îi întinse cu o mîndrie incultă, un bilet de bancă, care i-a ajuns să nu moară de foame o lună de zile! Peste căte-va timp pleacă cercul și împreună cu el pleacă și toate cunoștințele sîrmanei Luize—camarazii ei de joc de mai înainte—singurele persoane la cări ar fi putut găsi ajutorul, de care acum avea atîta nevoie.... Rămăsă singură în locuri străine, necunoscută de nimeni, fără nici un sprijin, în neputință de a lucra, începu să ducă un traiu greu și amărât.

* * *

Intr'un sărăcăcios cartier situat într'una din străzile dosnice ale Parisului, într'un dormitor de acelea în care se adăposteste tot ce o neferescă organizație socială a degenerat mai mult moralemente și fisicesce; unde întîlnesci toată înrîirea și viciul, rezultat trist al grelelor condițiuni de traiu, acolo, două femei, dintre care una sprijinită în cărjă, conducînd pe cea-l-altă care era oarbă, intrau noaptea tîrziu în acel dormitor, care nu era de căt o pivniță cu pereți umezi și mucegăciți.

Amîndouă, pline de durerile oboseli, în întuneric, pe un rupt și murdar mindir de paie se culcau spre a se odihni până a doua zi, când iarăși trebuiau să înceapă a străbate cafenelele și birturile, spre a și mai putea prelungi amărîtele lor zile.

După ani de astfel de viață, Luiza îmbătrănită fără vreme de mizerie, vecinic torturată fără milă de chinuri, amărâtă de dusul unui traiu în umilință și batjocură, în suferinți crude, se stinse...

Lîngă cadavrul ei, femeia cea oarbă, înecată în suflet de mîhnire și durere, în nemișcare, amărîtă, se gîndea acum ce se va face ea? Cu cine va mai infrunta ea ploile și viforele, cine va mai fi bun și drept cu dînsa, necătînd să se folosească de lipsa ei de vedere? Cine-i va mai îndrepta de acum pașii prin lume, pentru ea o vecinică noapte oarbă și tristă! Sub greul acestor grijă și gînduri, blestemîndu-și viața de mizerie, rîvnea cu un dor sălbatic tihna somnului surorii ei de suferință.

A doua zi, cadavrul fu pus într'o căruță și, acoperit cu o pîndă murdară, fu dusă la cîmîtir.

Nimeni, nimeni n'o însoțea pe calea ei de veci,
nimeni nu regreta moartea acestei ființe, care
în circ odineoară era aplaudată și sărbătorită.

Nici flori, nici lacrimi nu cădura pe mormântul
sărac al Luizei....

D. Niculescu,

Către Codru

IN FORMĂ POPULARĂ

Sermane codrușule,
Greu oftez, drăgușule,
Greu oftez și rău mă doare
Și mă sting de pe picioare :
Când îți ved frunza căzând
Și cântările plecând ;
Ș'aud plânsul vântului,
Vântului pribeagului,
Prin senul huccagului....

N'ai mai fi, toamnă pustie...
Codrul să nu te mai știe,
Să mi'ți știe numele,
Numele și brumele !
Că mereu mă'l pustiești,
Apele-î posomorăști,
De cântări îl sărăcești....
Și mi 'l bați cu vânt și ploă
De frunzișul 'l despoă,
Și mi-l bați cu ploă și vânt
De-î cernă frunza la pământ,
Și mi'l lași să plângă 'n loc :
Cum plâng eu fără noroc !

D. Azur.

R U I N E...

(DIN VICTOR HUGO)

Mormintul unde odihnește Belus se mănăncă de
vremuri în mijlocul pustiului .. Ruină, el 'și-a pier-
dut zidul de granit verde, și cupola mărească, rotun-
dă și învecinată cu nourii. Acum, din ea păstorul
vine să'și caute pietre pentru praștie. Acela care,
seara, trece prin această câmpie fioroasă aude chiar
sgomotul ce'l face șacalul prin ronțăitul dinților...
Umbra aiei este mai deasă, noaptea mai adâncă ;
iar călătorul, cercând cu bastonul mărginitul bolței
ruinate, rostesc vag : «Aiei să fie acela care odi-
noară era zeul Belus?»

Mormintul este așa de bătrân că nu'și mai aduce
aminte !

N. S.

INDRĂGOSTITĂ

Mama 'mă dice mâniaată :—
Vino-ți, fată, 'n minți odată !...
Ce tot stai ca o năucă ?
Arză-te-ar para de foc !
Du-te 'n șură, mulge vaca
Și mai veți de cel patul ;—
Eă, cu sufletul sătul
De trăiu, plec —ș'ascult cum toaca
Sună 'n schit... Ș'un plâns m'apucă,
Și mă simt fără noroc !

Stau pe gând ca o netoată,
Inima mi-e sfărâmată ;
Capu'mă arde, 'n neodihnă
Di și noapte-o duc mereu ;
Toată viața 'mă-e pustie
Sufletul de chin 'mă e frânt...
Ah, ș'atit de slabă sânt !...
Numai sufletul meu știe
De când nu mai știu de tihnă,
Traiul cât îmi e de greu !

Mă topesc de pe picioare ;
Casa tot mai strîmtă 'mă pare :
Nu știu cum, par'că mă strînge
Cu pereții !...; mereu plâng
De urît ; când vreă afară
Ca să ies, rămân în prag...
Și 'n spre poarta cui mi-e drag
Vedul ochilor îmi zboară...
Și 'n ptept inima mea plînge,
Și de dorul lui mă sting.

Nu mai pot să'mă ved de muncă...
Mama tot ocări 'mă-aruncă,
Și mă bate, și 'mă tot dice
C'am să fac de vorbă 'n sat.
Eă nimic n'ascult ;—ci calea
Îi tot țin, fac orî-ce chip
Să mă ved mândru lui chip !
Că de 'l ved simt toată jalea
Ce stă pteptul să'mă despice
Că de-o dată m'a lăsat !

Mi s'a dus din gene somnul ;
Truda mea o știe domnul ;

*In nestire spun cuvinte
Și năucă merg pe drum.
M'ăș găti mereu cu rochi,
M'ăș găti cu ce-î mai scump—
Un cuvânt dulce să rump
De la el..., orbindu'i ochii
Cu gătelă, să'i par în minte
Că-s mai alt-fel, nu știu cum!*

*Ah, de drag ce mi-î, vre-o fată
Dragoste numai odată
De i-ar face, ca și feara
Fără milă, o sugrum!
Că nu poate graiul spune
Dragostea ce-î port... Pe plac
Ca să'i fiu ori-ce îi fac;
Pentru el capul mi-aș pune:
Că de dragu-î merg și 'n para
Focului,— să mă fac scrum!*

D. Niculescu

GOETHE

WERTHER *)

PARTEA I.

Am strâns cu îngrijire tot ce am putut găsi din memoriile nenorocitului Werther; le dau la iveală și sunt sigur că mi veți mulțumi. Nu vă veți putea ascunde admirațiunea pentru geniul său, căldura pentru caracterul său, nici lacrimile pentru sorta sa.

Și tu, suflet blând și sensibil, care înduri același chinuri, această carte să îți fie drept prieten, dacă, prin asprimea sortii, sau prin propria-ți greșală, nu poți găsi un altul mai apropiat.

«GOETHE»

Scrisoarea I

4 Maiu, 1771

Cât sunt de mulțumit că am plecat! O, cel mai bun dintre amicii mei, vezi ce este inema omului?

*) Traducerea e din franțuzește. Vom publica, succesiv, această capo-d'operă a genialului Goethe. Înțelegem cât e de greu să redai într-o limbă așa de săracă în cuvinte, ca a noastră, același imaginii, același stil mai emoționant ori mai liniștit, pe care l-a dat autorul. Însă credem că, muncind conștiincios, vom reuși să presintăm cetitorilor pe «Werther», cât se va putea mai apropiat de simțirea și tehnica autorului.

Te-am părăsit pe tine, pe care te iubesc și de care eram nedespărțit, te-am părăsit, și cu toate acestea mă simt mulțumit! Știi însă că tu mă erți. De cele-l'alte simpatii ale mele soarta par'că voia să mă înlanțuiască din ce în ce mai puternic spre a neliniști și a turbura mai mult o inemă ca a mea. Sărmana Leonora! Și cu toate acestea eu eram nevinovat. Oare era greșala mea dacă o patemă așa de vie s'aprindea în inema ei nenorocită, când eu nu visam de cât să admir frumusețe spirituală a surorii sale? Însă... sunt eu cu desăvârșire nevinovat? N'am hrănit eu pasiunea ei? Nu m'am simțit adesea încântat de aceste manifestări ale unei naturi sincere, care ne-au făcut de atâtea ori să rîdem deși ele n'ar fi fost poate de rîs? Nu m'am simțit?... Vezi dar ce este omul, și cum are curajul să se mai plângă! Eu mă voiu corija, prietene, îți făgăduesc. Nu vrei nici a mă reîntoarce îndărăt, nici a mă îngreua sub dureroasa aducere aminte a amărăciunilor pe care soarta le amestecată în cupa vieții. Mă voiu bucura de prezent, iar trecutul va fi trecut pentru mine. Sigur, tu ai dreptate, scumpe amice: doza de tristețe ar fi fost mai mică între oameni—Dumnezeu știe pentru ce sunt ast-fel făcuți — dacă ei își înalțău mai puțin imaginațiunea rechemătoare de amintiri dureroase, ci ar fi căutat mai bine să îndure prezentul cu sânge rece.

Spune mamei, te rog, că voiu îndeplini sarcina ce mi-a dat-o, și că îi voiu da noutăți în prima zi. Am vorbit cu mătușa-mea; nu este o fire răutăcioasă cum mi-a descris-o: o fire voioasă, vi-oae până la aprindere, dar cu o inemă rară. I-am expus plângerile mamei relative la partea de moștenire ce i s-a oprit. Ea mi-a arătat că titlurile ei, mi-a expus drepturile pe care le are, precum și condițiunile cu care e gata să ne redea mai mult chiar de cât cerem. Să lăsăm însă acestea pe altădată. Spune mamei că totul va merge bine... Ah! prietene, am văzut, din această slabă afacere, că lipsa de căldură și de înțelegere aduce mai multe desordine în lumea asta de cât șiretenia și răutatea. Cel puțin ultimile două sunt mai rare.

De alt-fel, aici mă simt bine. Singurătatea în acest raitu pământesc este un balsam pentru inema mea, care tresare încălzită de fărmecele primă-verei. Nu e desigur ori arbore ca să nu pară un buchet de flori, și ar fi mai bine să fie cine-va o insectă, rătăcitoare în această mare de mirezme, spre a-și găsi acolo elementele existenței sale.

Orașul este desgustător, dar natura strălucește împrejurimilor în toată mărețea ei. Aceasta a împins pe contele de M***, acum mort, să își planteze grădina pe unul din dealurile, unde natura își împărtășie comonile, de o varietate nimitoare, formând o priveștițe așa de plăcută. Grădina este simplă, și de la intrare simți că acela care a croit planul n'a fost un grădinar special în știință, ci un om sensibil, care voia acolo să se buce de el însuși. De

atâtea ori am plâns la amintirea lui în boschetul umilit de vreme, unde el își avea locul favorit de retragere, și unde îmi am astăzi pe al meu. Voiți fi în curând stăpânul grădinei. Chiar de la sosirea mea aici, grădinarul s'a pus la dispoziția intereselor mele, și cred că nu se va căi.

(Va urma)

Doina haiducului

*Dat-a frunza fagului :
Pus-am cruce satului
Și coada baltacului,
Că am gândul dracului
Asupra bogatului.*

*Bată-te crucea, bogat,
Om bogat și fără sfat,
Ce mă porți prin sat legat,
Zici că birul nu ți-am dat ?*

*Toată iearna te-am rugat
Să mă ieși la tine-argat :
Vorba nu mi-ai ascultat,
In seamă nu m'ai băgat.
Toată iearna am venit,
Toată iearnă ți-am cerșit
Să mă dai două-trei parale
Să ieșii mălăiaș și sare
Că'mă mor copiii de foame,
N'am cu ce 'i scoate din iearnă.
Vorba nu mi-ai ascultat,
In seamă nu m'ai băgat,
Ș'astă iearnă am iernat
Mai colea de Calafat
Intr'un bordei dărămat :
Picătura m'a picat,
Crivățul m'a înghețat,
Numul că m'a afumat,
Roibul că 'mi-a leșinat.*

*Bată-te crucea, bogat,
Om bogat și fără sfat :
Dacă nu m'ai ascultat
Ia ascultă ce-am cântat :
«Foate verde de susaii,
O veni luna lui Maii,
Să mă suiți în deal pe plaii,
Să 'mi faci plug cu zece cai ;
Să puii plugul să brâzdez
Unde-o fi câmpul măi des ;*

*Să trag brazda dracului
Din marginea satului
La ușa bogatului !»*

*Bată-te crucea, bogat,
Om bogat și fără sfat,
Ce mă porți acum prin sat,
Că nici birul nu mi-am dat !*

Din colecț. G. Dem. Teodorescu.

BIBLIOGRAFII

A apărut **Poezii** de Artur Stavri. Un elegant volum de 150 pagini.
Depozitul central la librăria Carol Müller. Prețul: **3 lei**.

A apărut No. 18 din foaiea ilustrată pentru familie : **Vatra**, cuprinzând materii de St. Bășărăbeanu B. Hetrat, I. Slavici, D. R. Rosetti, D. Stăncescu, V. N. Cișman, G. Murnu, L. Daus etc., precum și mai multe ilustrații interesante.

A apărut **Poezii** de Gheorge din Moldova.

Au apărut :
Istoria limbii române de Al. Philipide. Vol. I, 10 lei
Istoria Evului antic de S. Găvănescu. **Deputat cu ori-ce preț** de Gr. Mărunțeanu.

A apărut «**Din Vravuri**», poesii de N. Burlănescu-Alin. De vânzare la toate librăriile. Prețul **2 lei**.

A apărut No. 17—18 din revista musicală : **Arta**. Redactor: Titus Cerne.— Iași.

A apărut **Epigrame** de Radu D. Rosetti. Prețul 2 lei.

Vor apare în curând, în editura librăriei «Frații Șaraga»—Iași :

«Teoria Ondulațiilor» de V. Conta.
„ Fatalismului „ „
«Origina Speciilor» „ „

CORRESPONDENȚA

P. Bolintin. Loco. Cu destulă părere de rău, de-o-camdată nu putem.

I. R. Loco. Trimiteți.

R. R. Iași. Mai trimiteți. Acestea nu sunt publicabile.

TYPOGRAFIA DE LUX

ADOLF I. FELDMAN

STRADA SMÂRDAN No 24

Execută ori ce lucrări de această branșă
prompt și cu prețuri foarte moderate